

This is an electronic reprint of the original article. This reprint may differ from the original in pagination and typographic detail.

Please cite the original version: Linda Kass : Pensalas återkomst. Österbottens tidning 6.10.2018, s. 22-23.

Pensalas återkomst

● Från och med 2008 bor för första gången i historien en större andel av jordens befolkning i städer än på landet. Vi behöver väcka liv i vår landsbygd och göra byarna attraktiva igen. Varför inte börja med Pensala?

Gemensamt till ett svenskt, till exempel Pensala, fungerar som förebild till en så kallad "smart by" skulle Österbotten få en möjlighet att vara med i framkant och hitta lösningar på de demografiska utmaningarna som så många regioner världen över nu upplever. FOTO: SVENSKERNA/STOCK MARKET/ISTOCK

Enligt FN:s livsmedel- och jordbruksorganisation (FAO) beräknas andelen av befolkningen som bor i städer ha stigit till över 70 procent redan år 2050. Samma år beräknas jordens befolkning dessutom ha ökat med över 30 procent till 1,9 miljarder.

Urbaniseringen gör att en stor del av expertisen och "know how" går förlorad ute på landsbygden. Samtidigt som pressen på landsbygden att producera livsmedel till den växande befolkningen blir allt större. De demografiska förändringarna kommer med all säkerhet att leda till stora utmaningar runt om i världen, så även i Österbotten.

Inom forskning- och utveckling vid Yrkeshögskolan Novia har landsbygdsutveckling under det här året varit ett mer centralt tema än någonsin i planeringen av nya projekt. Detta då högskolan nu alltmer ser på hur gränsöverskridande projekt kunde skapa lösningar på framtida samhällsutmaningar. Utvecklingen av smarta byar är en trend som är högaktuell ute i Europa i kölvattnet av de senaste årens "Smart Cities"-paradigm. Här ser man på hur byar på ett hållbart sätt kunde utvecklas till ett nätverk av mikro-städer.

Inom Yrkeshögskolan Novia bedrivs forskning- och utvecklingsverksamhet inom områden som

Smarta byar

- En smart by är ett landsbygdsområde eller ett samhälle som bygger på sina befintliga styrkor och tillgångar för att utveckla nya möjligheter.
- I en smart by använder man traditionella och nya nätverk av tjänster som förbättras med hjälp av digitala, telekommunikativa eller innovativa metoder.
- En smart by engagerar byborna som tillsammans hittar lösningar, till exempel mindre klimatpåverkan och samordnade servicelösningar.

Källa: https://ec.europa.eu/agriculture/sites/agriculture/files/rural-development-2014-2020/looking-ahead/rur-dev-small-villages_en.pdf

startat ett eget gym, hur det populära evenemanget "American Car Meeting" flyttas från Nykarleby centrum ut till Pensala och hur nya energikällor planeras i form av vindkraft.

DET ÄR ETT SPÄNNANDE tankeexperiment att tänka sig att tillsammans med en by som till exempel Pensala utveckla nya lösningar för smarta byar. Nya koncept kring platsmarknadsföring och destinationsutveck-

är centrala då lösningar för ett modernt ruralt samhälle utvecklas. De här områdena är bland annat bioekonomi, hållbar energiteknik, kultur och entreprenörskap samt äldres hälsa och livsvillkor.

VÅRA IDÉER kring smarta byar har vi samlat under arbetsnamnet "Revitalizing Pensala".

Tänk dig att en by väljs ut.

En by som har alla tidstypiska utmaningar med minskande befolkning, butik och skola som stängts och en allmän känsla av nermontering. Men också, en befolkning som är villig att kavla upp ärmarna och själva aktivt utveckla sin by. I Pensalas fall har vi i lokal media läst om hur invånarna gått samman och

ling kunde locka fler invånare men också besökare, hållbara energilösningar kunde utvecklas ytterligare, man kunde utforska möjligheter kring självhushållning, sam användning av fordon och maskinparker samt initiera åtgärder som utvecklar silverekonomin, alltså potentialen i den pigga, åldrande befolkningen.

Vad händer om en region riktar en boost av expertiskunnande på en by och kombinerar det med de lokala invånarnas engagemang? En realistisk gissning vore att den byn kunde bli en föregångare i hela Europa och kopplas till nätverk av andra pilotbyar. Det skulle samtidigt ge Österbotten möjlighet att vara med i framkant och hitta lösningar på de demografiska utmaningarna som så

"Det finns väl inget som hindrar att österbottningarna drar nytta av företagsamheten för att skapa större samhällsnytta."

många regioner nu upplever.

Liknande experiment har redan gjorts på andra ställen. I Sverige genomförde Visit Sweden och Turistrådet i Västsverige en kampanj för att öka intresset för Sverige som naturdestination. Fem stressade personer från storstäder utomlands bosatte sig i 72 timmar i en stuga i Dalsland. Forskare från Karolinska institutet mätte stressnivåerna och såg positiva effekter. Ytterligare effekter av experimentet blev hundratals artiklar i 34 olika länder och fullbokade stugor av personer från fler än tio länder. Samtidigt ökade den lokala stoltheten för sin ort och sin rurala livskvalitet.

I Japan har kommunen Teshio framgångsrikt initierat en skjutsningstjänst. Invånare som åker med bil till staden Wakkanai som ligger ungefär 70 kilometer bort för att handla eller uträtta ärenden, erbjuder samtidigt skjuts till den äldre befolkningen som till exempel har läkartid i Wakkanai. Det här är ett lysande exempel på möjligheterna kring digitaliseringen och delningsekonomin samtidigt som man ser till behoven hos den åldrande befolkningen.

EN ANNAN ORT i Japan har sökt lösningar på bristen kvinnliga arbetsplatser på mindre orter. Kommunen Nichinan startade ett projekt 2014 där skrivandet av lokala nyhetsartiklar och innehåll till webbsidor lades ut till invånare på orten. Projektet utbildade hemmamammor kring hur de kunde få nya uppdrag. En av kvinnorna fick sedan distansanställning på ett informations-teknologiföretag. Bristen på stora företag gör att det finns få arbetsmöjligheter för kvinnor i Nichinan. Projektet visade dock att det är möjligt att utveckla nya system med högspecialiserade arbeten utanför urabana områden.

Med tanke på att Österbotten är känd som en företagsam region, finns det väl egentligen inget som hindrar att österbottningarna också gemensamt drar nytta av företagsamheten och driftigheten för att skapa större samhällsnytta? Det är vi ju redan vana vid från föreningslivet och vår starka talkotradition.

Linda Kass

tjänstledig forsknings- och utvecklingsledare vid Yrkeshögskolan Novia